

Information till storkvolontärer

Storken är statens vilt, men förvaltas av Storkprojektet som har Länsstyrelsens, Naturvårdsverkets och Jordbruksverkets tillstånd för att hålla, uppföda, släppa, fånga, transportera och utfodra vit stork.

Storkmatarens uppgifter:

- Storkmatarens arbete är en grundpelare i Storkprojektet. Att storkarna sköts om på bästa sätt är A och O för ett framgångsrikt projekt med friska och välmående storkar.
- Storkmataren ansvarar inför projektledaren och får inte utan dennes vetskap överlåta skötseln av hägnet till annan person.
- Storkmataren har rätt till milersättning för transporter till och från hägnet. I övrigt utgår ingen ekonomisk ersättning.
- Storkmataren kontaktar omgående projektledaren om något akut har inträffat, behöver åtgärdas eller är oklart.
- Storkmataren kan ibland behöva ta hjälp av projektledaren som i sådana fall bör informeras i så god tid som möjligt.

Den dagliga tillsynen

Vid den dagliga tillsynen har Storkmataren möjlighet att upptäcka saker som inte står rätt till i hägnet. I första hand bland storkarna men även gällande hägnkonstruktionen.

Tag för vana att varje dag svepa med blicken över storkarna och hägnet! Om storkarna står stilla kan det vara svårt att upptäcka avvikande beteenden. Försök därför få storkarna att röra lite på sig. Uppför de sig normalt eller avviker någon? Ser du någon akut skada på hägnet eller kanske något som på sikt skulle behöva åtgärdas?

Ring projektledaren om du funderar! Alla dina observationer är oerhört viktiga och ett tidigt agerande kan rädda liv och minska lidande, såväl som vara arbets- och kostnadseffektivt för projektet. Anteckna i dagboken när du har matat eller i övrigt varit på plats. Skriv in det som är bra för andra att känna till.

Utfordring

Projektledaren ansvarar för att frysarna förses med foder. Storkmataren ska dock omedelbart meddela om kvarvarande fodermängd understiger en veckoranson. Storkarna i hägn utfodras dagligen året runt, vid mycket kall väderlek gärna uppdelat på två givor. I naturen äter storkar olika sorters djur, allt som är tillräckligt litet för att sväljas helt. Mängden mat en stork behöver varierar med dess ålder och årstiderna.

Foderslag

För att storkarna skall må bra, samt förberedas på ett liv i det fria, är det viktigt att de utfodras med en näringsriktig kost. Industriellt kläckta utsorterade kycklingar är stapelfödan, men som komplement ges insjöfisk. Eftersom båda dessa fodermedel består av hela djurkroppar med samtliga organ, skelett etc. så innehåller de allt en stork behöver.

Storkar som länge utfodrats med en ensidig diet i form av kycklingar är ofta skeptiska till annat foderslag. Man tränar storkarna att acceptera ett nytt foder genom att enbart utfodra med detta under en period. Till en början kommer storkarna troligen att matvägra helt eller delvis, men när hungern tilltar kommer de att välja att äta fodret. Storkar som lever i hägn behöver inte anstränga sig för att hitta mat. De är därför väl gödda och klarar således kortare perioder av "svält". För att undvika att det nya fodret blir skämt sker invänjning av nytt foder fördelaktigt vid dagstemperaturer runt 10 grader C. Fodra med en sorts foder åt gången, periodvis. Större fiskar behöver styckas ytterligare för att storkarna ska kunna svälja dem.

Fodermängd

Nedan följer riktlinjer för mängden foder som storkarna behöver varje dag. Periodvis kan detta öka eller minska. Om storkarna har blivit utsatta för stress äter de mindre under de efterföljande dagarna. För att avgöra om storkarna får lagom med mat kan man studera dem vid utfodringen. Det ska ligga kvar lite mat efter att storkarna har varit framme och ätit. Då får de tillräckligt. Om det däremot ligger kvar mat nästföljande dag får de för mycket och given minskas. Sprid ut maten över ett större område så att alla storkar har möjlighet att komma fram och äta samtidigt.

Årstid	Vuxen stork	Ungstork (Årsunge)
SOMMAR	200-300 gram (motsv. 5-8 kycklingar)	500 gram (motsv. 12-15 kycklingar)
VINTER	500 gram (motsv. 12-15 kycklingar)	700 gram (motsv. 17-20 kycklingar)

Vatten

Att sörja för rent och tillräckligt med vatten är den viktigaste men ofta den drygaste av Storkmatarens uppgifter. Det skall alltid finnas rent vatten att dricka. Baljan skall vara så pass bred att storkarna lätt kan skopa upp vatten i sin näbb. Storkarna blöter ofta maten genom att doppa den i vattnet, när det är varmt kliver de gärna upp i baljan för att svalka sig. Särskilt på sommaren blir vattnet därför snabbt förorenat och behöver bytas ofta. Skrubba baljans insida dagligen. Om vintern behöver isbildning avlägsnas dagligen.

Häckning

När storkarna i hägn skall häcka behöver de få hjälp med bomaterial. Om inget annat är avtalat tillhandahåller projektledaren grenar, ris och halm. I mitten av mars börjar bomaterial läggas in i hägnet. Eftersom storkar bygger på sitt bo under hela perioden i boet, förses storkarna kontinuerligt med mera bomaterial.

Äggläggning

Storkmataren ser dagligen över bona och noterar skriftligen i vilka bon det läggs ägg och vilket datum detta sker. Äggprotokoll tillhandahålls av projektledaren. Ruvningstiden är ca 33 dygn.

Matning av ungar

När ungen har knackat hål i skalet tar det ca ett dygn innan den kommer ut. Därefter bistår storkmataren med mat till dess att ungen lämnat boet (ca 8 v). Projektledaren tillhandahåller foder. Ungarna äter mer än man kan tro och växer snabbt och för att kunna bilda spybollar behöver de på ett tidigt stadium utfodras med små bitar av kyckling, fisk och/eller råttor inklusive fjädrar, fjäll och päls. För att underlätta arbetet kan ungmaten drygas ut med upp till 25% köttfärs. Då köttfärsen är sämre näringsmässigt och dessutom saknar de viktiga svårsmälta element som behövs för att bilda spybollar ska ungar aldrig utfodras med enbart färs.

VID MATNING AV BOUNGAR GÄLLER FÖLJANDE:

- Maten serveras på ett enfärgat fat med kant, t.ex. ett plastlock.
- Maten skall vara genomblöt. I naturen spyr föräldrarna upp blöt och delvis smält mat. I hägn måste vatten tillföras. Om ungar utfodras med torr mat får de problem med matsmältningen och kan dö.

Tvångsmata inte. Nykläckta ungar är trötta och det dröjer flera timmar innan de är redo att äta. Under den tiden får de näring via gulesäcken i magen. Är ungen svag kan man stötta den så att den får i sig första munsbiten. De ska dock inte tvingas att äta.

- Vid varje matningstillfälle får ungar äta sig proppmätta. En tre gånger så stor mängd mat av blandad storlek (ca 3 portioner/unge) läggs på bokanten så att föräldrarna kan mata fram till nästa tillfälle. De minsta ungar i en kull kan bli undanträngda av större syskon. Var därför noga med att samtliga ungar äter sig mätta vid varje matningstillfälle.

Ålder	Antal matningar	Foderslag
1-8 DYGN (1 vecka)	3 (morgon, middag, kväll)	Fiskyngel 3-5 cm långa.
9-28 DYGN (2-4 veckor)	2 (morgon, kväll)	Något större fiskar. Kycklingbitar.
29 DYGN (över 4 veckor)	1 (morgon)	Hel fisk 10-15 cm. Kyckling utan huvud och ben.

Regn och kyla

Boungar är mycket känsliga för regn och kyla. Om de blir blöta och kalla kan de dö redan efter någon timme. Även större ungar är utsatta innan de har fått en täckande fjäderskrud. Vid regnväder är det därför oerhört viktigt att boet hålls torrt! Perioder av dåligt väder kräver större insatser från storkmataren. Lägg ett lager torr halm/hö under ungarna när du besöker hägnet. Efter skyfall behöver ungarna kontrolleras. Apatiska ungar måste omhändertas och få värme snarast. Inte förrän de är pigga igen sätts de tillbaka i boet. Även ungar som verkar nästan döda kan överleva om de värms upp.

Vid varje matningstillfälle skall alla bon göras torra genom att torr halm läggs under ungarna. Då har vi gjort vad vi kan för att minska risken att ungar dör innan nästa matning.

Skötsel av hägnet

I fångenskap lever storkar betydligt mer hopträngt än vad de gör i det fria. För att minska risken för bakterietillväxt och sjukdom i hägnet är det viktigt att det hålls rent. Under september eller oktober töms boplatzförmarna. Enklast blir detta arbete efter en period av torr väderlek.

Vintertid löper större hägn risk att kollapsa till följd av att snö tynger ner nåttaket. Särskilt riskabelt är ymnigt snöfall i kombination med stiltje. Upptäcks det att sådant väder är i antågande ska projektledaren omedelbart kontaktas. Ett särskilt ansvar vilar på dem som bor nära hägnen och har möjlighet att bedöma de lokala förhållandena. Alla tillgängliga resurser behöver då ge sig ut för manuell snöröjning. Lämpligtvis används en sopborste som stöts mot nätet underifrån, alternativt en bredare raka. Det är ett tungt jobb men värt mödan. Kollapsade hägn har vi fått erfara och konsekvenserna är mycket tråkiga. En kollaps utgör givetvis en livsfara för storkarna och innebär stora kostnader och mycket arbete.

Fria storkar

Fritt flygande storkar hittar under större delen av året mat i naturen. Det har aldrig hänt att en fullt frisk stork i Skåne har dött under sommarhalvåret på grund av matbrist. Det är endast under de kallaste vintermånaderna som storkarna behöver stödutfodras. Matning vid andra tider kan tvärt om göra skada på flera sätt.

STÖDUTFODRING SKER PÅ TVÅ PLATSER: HEMMESTORP OCH FLYINGE.

I undantagsfall kan stödutfodring ske på ytterligare platser, t.ex. under etableringsprocessen av en ny "koloni" då vi vill uppmuntra storkarna att stanna i området.

Död stork

Om en stork hittas död i eller utanför hägnet skall projektledaren omgående informeras. När dödsorsaken är uppenbar läggs kroppen i frys tillsammans med uppgifter om ringnummer, plats, datum och hur storken anträffades. I fall då dödsorsaken är oklar kan kroppen behöva obduceras och då får den inte frysas utan skall hållas svalt.

